

Inventering av Finnögontröst

(*Euphrasia officinalis ssp. officinalis*)
i Södermanlands län

Titel: Inventering av finnögontröst (*Euphrasia officinalis ssp. officinalis*)
i Södermanlands län 2012

Utgiven av: Länsstyrelsen i Södermanlands län

Utgivningsår: 2014

Författare: Hans Rydberg (Linnea – Natur och Ekologi, hans@cmag.se)

Foton: Hans Rydberg

Framsida: Finnögontröst, Foto: Hans Rydberg

Formgivning: Newmarket Town AB

Diariernr: 511-798-2014

Rapport nr: 2014:2

ISSN-nr: 1400-0792

Förord

Naturvårdsverket har uppdragit åt Länsstyrelserna att upprätta åtgärdsprogram för en rad hotade arter (ÅGP). Dessa åtgärdsprogram är ett verktyg för att uppnå miljömålet Ett rikt växt- och djurliv.

Målet med åtgärdsprogrammen är att antalet hotade arter ska minska. Ett av åtgärdsprogrammen har upprättats för finnögontröst (*Euphrasia officinalis ssp. officinalis*). Denna kärlväxt har minskat mycket på grund av att ängs- och betesmarker har växt igen. Växten är spännande då den är en halvparasit. Finnögontröstens rot måste hitta ner till värdväxtens rotsystem för att kunna etablera sig. Om förnålagret är tjockt, vilket blir resultatet om fjolårsvegetation inte betas eller slås utan blir liggande, så lyckas rötterna inte hitta ner till värdväxten.

Länsstyrelsen har låtit inventera finnögontröst i Södermanland för att få kunskap om dess status i länet. Alla tidigare kända lokaler samt ett antal potentiella lokaler inventerades. Med resultaten från inventeringen kan Länsstyrelsen gå vidare och föra diskussion med markägare om lämpliga åtgärder. Gödsling och besprutning ska undvikas på lokaler med finnögontröst. Det är också viktigt att ha rätt djurslag och ett lämpligt betetryck. Får äter ögontröstar till skillnad från kor och hästar.

Resultaten från inventeringen visar att finnögontröst endast växer i några av de finaste naturbetesmarkerna i Södermanlands län och att rätt skötsel krävs för att den ska leva kvar.

Jag vill tacka Mari Nilsson för redigering av rapporten.

Ursula Zinko

Koordinator

Åtgärdsprogram för hotade arter

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Inledning	6
1.1 Södermanlands ögontröstar	6
1.2 Hur känner man igen finnögkontröst?	7
1.3 Några bildexempel	8
1.4 Utbredning och ekologi.....	9
1.5 Hot.....	10
1.6 Syfte	11
2. Metodik.....	12
3. Resultat	13
3.2 Besökta lokaler - med tidigare rapporterade fynd	14
3.2.1 Lokal 1, Björktorp	14
3.2.2 Lokal 2, Kilkärr.....	15
3.2.3 Lokal 3, Mora hage - Natura 2000-område	19
3.2.4 Lokal 4, Stora Råstock	22
3.2.5 Lokal 5, Kärrtorp.....	23
3.2.6 Lokal 6, Holmtorp – Natura 2000-område	24
3.2.7 Lokal 7, Månadstorp.....	27
3.2.8 Lokal 8, Näs	28
3.2.9 Lokal 9, Lisstorpsängen – Natura 2000-område	30
3.3 Övriga besökta lokaler - utan tidigare rapporterade fynd	33
3.3.1 Lokal 10, Söderlänna	33
3.3.2 Lokal 11, Sörbyhagen.....	33
3.3.3 Lokal 12, Melån	35
3.3.4 Lokal 13, Klickesta	36
3.3.5 Lokal 14, Evighetsbacken – Natura 2000-område	36
3.3.6 Lokal 15, Nästviken	37
3.3.7 Lokal 16, Simonsbol.....	38
3.3.8 Lokal 17, Stora Munkebo	39
3.4 Resultat rutanalys – finnögkontröst.....	41
3.5 Fynd av andra rödlistade arter i besökta områden augusti 2012	42
4. Diskussion	43
4.1 Bedömning av finnögkontröstens status i Södermanlands län	43
5. Referenser.....	44
Bilaga 1. Rutanalys – finnögkontröst.....	45

Sammanfattning

Finnögontröst, *Euphrasia officinalis* ssp. *officinalis*, hette tidigare *Euphrasia rostkoviana* ssp. *fennica*. Namnbytet är ett resultat av prioriteringsregeln enligt de internationella nomenklaturreglerna. Arten har bedömts som starkt hotad (EN), enligt IUCN:s kriterier (Gärdenfors 2010) på grund av att artens habitat ständigt minskar och att hävden i de flesta fall är för låg för att upprätthålla populationerna. Inventeringen av finnögontröst i Södermanlands län 2012 som denna rapport redovisar, visar att förhållandet är detsamma i detta område, där 43 % av lokalerna minskat inom en 30-årsperiod. Insådd har skett på en lokal med lyckat resultat.

Finnögontröst finns idag på fem lokaler i Södermanlands län. Tre av dem är betesmarker, en är slåtteräng och en lokal är en vägkant i skogsbygd, där bete inte skett på över 50 år. Tre förekomster av finnögontröst har försvunnit, i samtliga fall troligen beroende på igenväxning av lokalerna eller många år av otillräcklig hävd. På kvarvarande lokaler visade finnögontrösten 2012 god status med många blommande exemplar. Detta visar samtidigt att arten 2012 hade ett bra blomningsår. Ytterligare nio naturbetesmarker besöktes i hopp om att finna nya lokaler för arten, dock utan resultat. På grund av en regnig sommar med relativt höga temperaturer var vegetationen ovanligt frodig under augusti då inventeringen genomfördes. Detta var inte ett mått på hävden, snarare den höga foderproduktionen. I slutet av betes säsongen kan säkert många av de besökta lokalerna betraktas som välhävdade.

De fem lokalerna där finnögontröst hittats har varit uppdelade i 25 dellokaler, 54 delpopulationer (bestånd) och totalt 8 775 exemplar (approximativ siffra, då det i vissa bestånd gjordes skattningar i täta populationer, felmarginal beräknas till högst 1 %). Björktorp i Länna var med sina över 6 400 finnögontröstar länets i särklass individrikaste lokal. Antal exemplar på de övriga lokalerna låg mellan 314 och 908. I Bilaga 1. Rutanalys - finnögontröst, sammanställs en rutanalys från 14 ytor av storleken två x två meter i täta bestånd av finnögontröst i syfte att se vilka arter som växer tillsammans med denna art. På annat ställe i texten samt i områdesbeskrivningarna redovisas också andra rödlistade arter som påträffats under inventeringen respektive under tidigare besök.

Tre av de fem finnögontröstlokalerna är Natura 2000-område, vilket ger vissa garantier för framtiden att hålla skötseln på en för arten lämplig nivå. Av de två återstående lokalerna är hagen vid Björktorp väl hävdad och nuvarande markägare positiv till att sköta marken med hänsyn till den rika floran. Förekomsten vid Kilkärr är inte hotad på kort sikt men den är å andra sidan beroende av att vägmiljön inte förändras. Diskussion bör här ske med markägaren så att lokalen för finnögontröst inte spolieras vid vägens underhåll eller andra åtgärder i vägmiljön.

1. Inledning

Finnögontröst, *Euphrasia officinalis ssp. officinalis* är kategoriserad som starkt hotad (EN) på den svenska rödlistan (Gärdenfors 2010) och är även fridlyst i hela Sverige. Finnögontröstens utbredning är starkt uppsplittrad och fortsatt minskande. Även på regional nivå är populationen splittrad och de sörmländska lokalerna ligger så långt ifrån varandra att genutbyte mellan de lokala populationerna i princip är helt omöjlig. För finnögontröst finns ett speciellt framtaget åtgärdsprogram (Appelqvist, Fasth & Bengtsson 2008) som sträcker sig från 2008 till 2012.

1.1 Södermanlands ögontröstar

I Södermanlands län finns fem taxa av släktet *Euphrasia* (ögontröstar) samt en hybrid. Dessa är ljungögontröst (*E. micrantha*), vanlig ögontröst (*E. stricta* var. *brevipila*, Figur 4), späd ögontröst (*E. stricta* var. *tenuis*), grå ögontröst (*E. nemorosa*, Figur 5), hybridögontröst (*E. nemorosa x stricta* var. *brevipila*, Figur 3) och finnögontröst (*E. officinalis ssp. officinalis*, Figur 2 och 3). Dessa kan ibland vara svåra att skilja åt. Följande nyckel kan vara en hjälp vid bestämningen:

- A. Blommornas stödblåd undertill med långt skaftade körtelhår (ser ut som knappnålar). Blommor vita **finnögontröst**
- A. Stödblåd undertill kala eller håriga, aldrig med långskaftade körtelhår. Blommor vita eller lila. **B**
- B. Blad små (3-7 mm), ofta med trubbiga tänder, blanka, i regel helt kala. Stam fin, ofta rödbrun - liksom hela växten ogrenad eller med få, starkt uppåtriktade grenar (ca 30 graders vinkel mot stammen). Blommor mycket små och vita. Växer bland ljung **ljungögontröst**
- B. Blad större, i regel 6-15 mm, vanligen med utdragna tänder, sällan med rödbruna nyanser, kala eller håriga. Stammens grenar snett uppåtriktade, ungefär i 45 graders vinkel mot huvudstammen. Kan växa bland ljung men är vanligare på andra platser. **grå ögontröst/vanlig ögontröst** (se Figur 1)

En varietet av vanlig ögontröst (*E. stricta* var. *Brevipila*), kallad späd ögontröst (*E. stricta* var. *tenuis*), blommar tidigt på säsongen och är mycket sällsynt i södra och mellersta Sverige. Den har i länet anträffats på Herröknanäs (Rydberg 2003). Denna finns inte med i bestämningsnyckeln ovan. Dock bör man hålla uppsikt på ögontröstar som blommar i början – mitten av juni. I länet är grå ögontröst den vanligaste arten. Den uppträder nästan alltid på skogsbilvägar, där man ofta träffar på hybriden med glandelögontröst. Även glandelögontröst är vanlig i denna miljö. Båda arterna minskar däremot i hagmarker, vilket i regel beror på svag hävd eller igenväxning generellt i vårt odlingslandskap. Ljungögontrösten är mycket sällsynt

***Euphrasia nemorosa- stricta* komplexet**

Stödblakens undersida:

- A. Mer eller mindre tätt vithåriga
- B. Mer eller mindre tätt vithåriga, med enstaka körtelhår
- C. Körtelhåriga
- D. Gleslåriga
- E. Gleslåriga med enstaka körtelhår
- F. Kala

Blomman är

- 1. Vit och stor
- 2. Vit och medelstor
- 3. Vit och liten
- 4. Lila och stor
- 5. Lila och medelstor
- 6. Lila och liten

	A	B	C	D	E	F
1	●	●	●	●	●	●
2	○?	●	●	○?	●	●
3	○	●	●	○	●	○?
4	●	●	●	●	●	●
5	●	○?	●	●	●	●
6	●	●	●	●	●	●

- *Euphrasia stricta*
- *E. nemorosa* x *stricta*
- *E. nemorosa*

Figur 1. Schema över artbestämning av *E. stricta*, och *E. nemorosa*, hämtat från Rydberg (1990).

i Sörmland och känd från ett fåtal lokaler, bland annat från skogsbilvägar. Den är till skillnad från de övriga beroende av ljung för sin partiella parasitism och utvecklas först när ljungen skadas av bete, brand eller markslitage.

1.2 Hur känner man igen finnögöströst?

Finnögöströst är oftast omkring 10-15 cm hög men kan bli uppemot 30 cm även om detta är ovanligt. I riktigt täta bestånd blir plantorna ofta små, ibland bara 4-5 cm höga. Stora exemplar är ofta greniga, de mindre ogrenade eller med någon enstaka gren. Arten har *rent gröna till något gulgröna*, brett rundade blad som är *tätt och mycket långt körtelhåriga* (Figur 2 och 3). I motljuset *skimrar hela växten* och genom luppen kan man se att de enstaka körtelhåren *liknar knappålar*. Bladen sitter mitt emot varandra och har en *bred bas*, vilket gör att bladparen längs stjälken liknar små skålar. *Blommorna är vita* med mörklila längsgående streck och en gul fläck i svalget. Överläppen kan någon gång vara färgad i lila men är även den i allmänhet vit. Finnögöströst blommar på eftersommaren från början av augusti till en bit in i september. Varje frökapsel innehåller 5-30 frön, vilka gror under våren. Liksom andra ögöströstar har fröna kort livslängd, men denna varierar sannolikt beroende på yttre förhållanden.

1.3 Några bildexempel

Figur 2. Finnögontröst. Bladen är ljusare gröna, de sitter som små skålar mot stjälken och blommorna är stora och vita. I motljus skimrar de långa körtelhåren vackert! Mora hage, Dunker 2012.

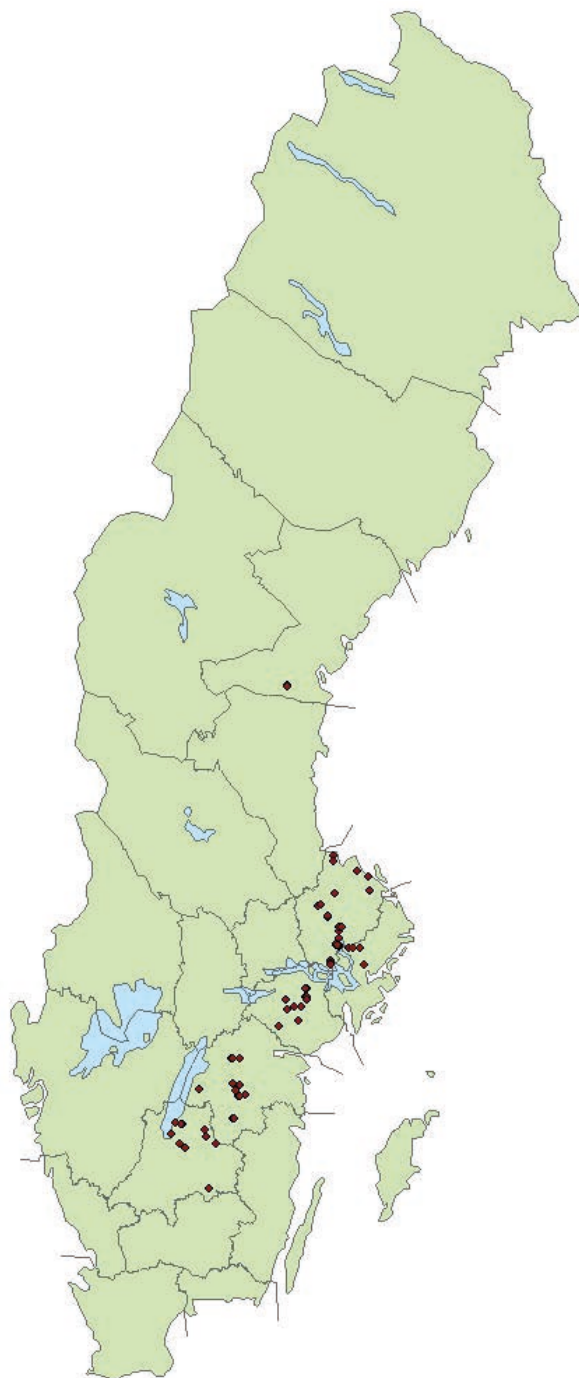
Figur 3. Växten till vänster är hybridögontröst – märk de korta håren, den till höger är finnögontröst. Se den i motljus skimrande behåringen på stjälek och stödblad. Björkorp. Länna 2012.

Figur 4. Vanlig ögontröst – lägg märke till de stora blommorna, de mörkt gröna bladen med långt utdragna tänder och den korta hårligheten på stammen (skimrar inte). Näs, Mellösa 2012.

Figur 5. Grå ögontröst – lägg märke till de små, rent vita blommorna och den mörkt gröna bladfärgen. Kilkärr, Gryt 2012.

1.4 Utbredning och ekologi

Finnögontröst finns med några få undantag i två kärnområden i landet. Det ena omfattar landskapen Uppland, Västmanland och Sörmland, det andra sträcker sig från norra Småland vidare upp i Östergötland (Figur 6). En udda, nordlig utpost finns i ett naturreservat i Stöde i Medelpad.

Figur 6. Punkterna visar fynd av finnögontröst i Sverige från 1990 och framåt (www.artportalen.se). Inga fynd finns noterade ovanför den nordligaste fyndplatsen i Stöde, Medelpad.

Finnögontröst växer i torra till friska betesmarker på väl-dränerad jordmån. Betesmarkerna eller slåtterängarna skall vara i god hävd och inte påverkade av handelsgödsel. Arten växer ofta i artrik vegetation bland andra sällsynta arter knutna till det gamla odlingslandskapet. En del av förekomsterna hittar man på slåttade vägrenar eller på skogsbilvägar. Enligt Karlsson 1982 förekommer finnögontröst i trakter med mycket jordbruksmark, men där på de fattigaste jordarna, kanske från början utarmade på näring av långvarig slåtterhävd. Finnögontrösten är en halvparasit med egen fotosyntes men samtidigt beroende av andra växter för att kunna blomma och sätta frö. Växten dör efter frömognaden och bara fröna övervintrar. För att dessa ska gro måste de komma ned i mineraljorden samt ha en köldperiod under vintern. Fröna är också beroende av temperaturväxlingar för att komma till groning under våren. Fröbanken är kortlivad, vilket betyder att växten lider svårt av perioder med svag eller utebliven hävd.

1.5 Hot

Finnögontrösten är hävdberoende och missgynnas av den ökade igenväxningen. Ögontröstar är halvparasiter och rötterna behöver få kontakt med värdväxterna. Ett för tjockt förnalagar hindrar ögontröstens korta rot att tränga ner till värdväxternas rotsystem. Det räcker med några få år med dålig hävd för att ögontrösten riskerar att försvinna (Appelqvist m fl 2008). Däremot kan även ett för intensivt bete vara till nackdel för finnögontrösten. Om för många plantor trampas ner eller betas minskar fröproduktionen. Vilket djurslag som går på betesmarker med finnögontröst är också viktigt. Det har visat sig att får betar finnögontröst, medan kor och hästar inte gör det.

Ett annat hot mot finnögontrösten är om dess växtplats gödglas. En ökad närings-tillgång leder till att gräsmarkernas produktivitet blir högre. Högväxta arter kommer då att växa till och konkurrera ut arter som finnögontröst som behöver öppna solbelysta områden.

Många mindre lantbruk med mer extensivt bete har försvunnit, vilket leder till att naturbetesmarkerna fragmenteras. Detta leder i sin tur inte bara till att livsmiljöerna försvinner utan även att det blir långt mellan populationerna, vilket minskar genutbyte dem emellan. Dessutom är det svårt för arterna att sprida sig eftersom det inte finns lämpliga livsmiljöer utanför det område där de idag växer. I populationsekologiska undersökningar uppvisade finnögontrösten en så kallad Allee-effekt (Schmalholz 2005), vilket innebär att individer i små populationer producerar färre frön än i stora och livskraftiga. Möjligen är detta tecken på genetisk utarmning som kan inträffa om individerna är för få. På några av de nu utgångna sörm-ländska lokalerna, Kärrtorp, Månadstorp och Stora Råstock kan detta vara en av orsakerna till att arten inte längre finns kvar.

1.6 Syfte

Inventeringen har syftat till att ge en aktuell bild av finnögontröstens status i Södermanlands län, definiera hotbilder och ge förslag till skötsel. I åtgärdsprogrammet föreslås en del åtgärder som skötsel och övervakning. För att dessa ska bli möjliga måste artens exakta växtplatser, deras utsträckning och kondition kartläggas.

2. Metodik

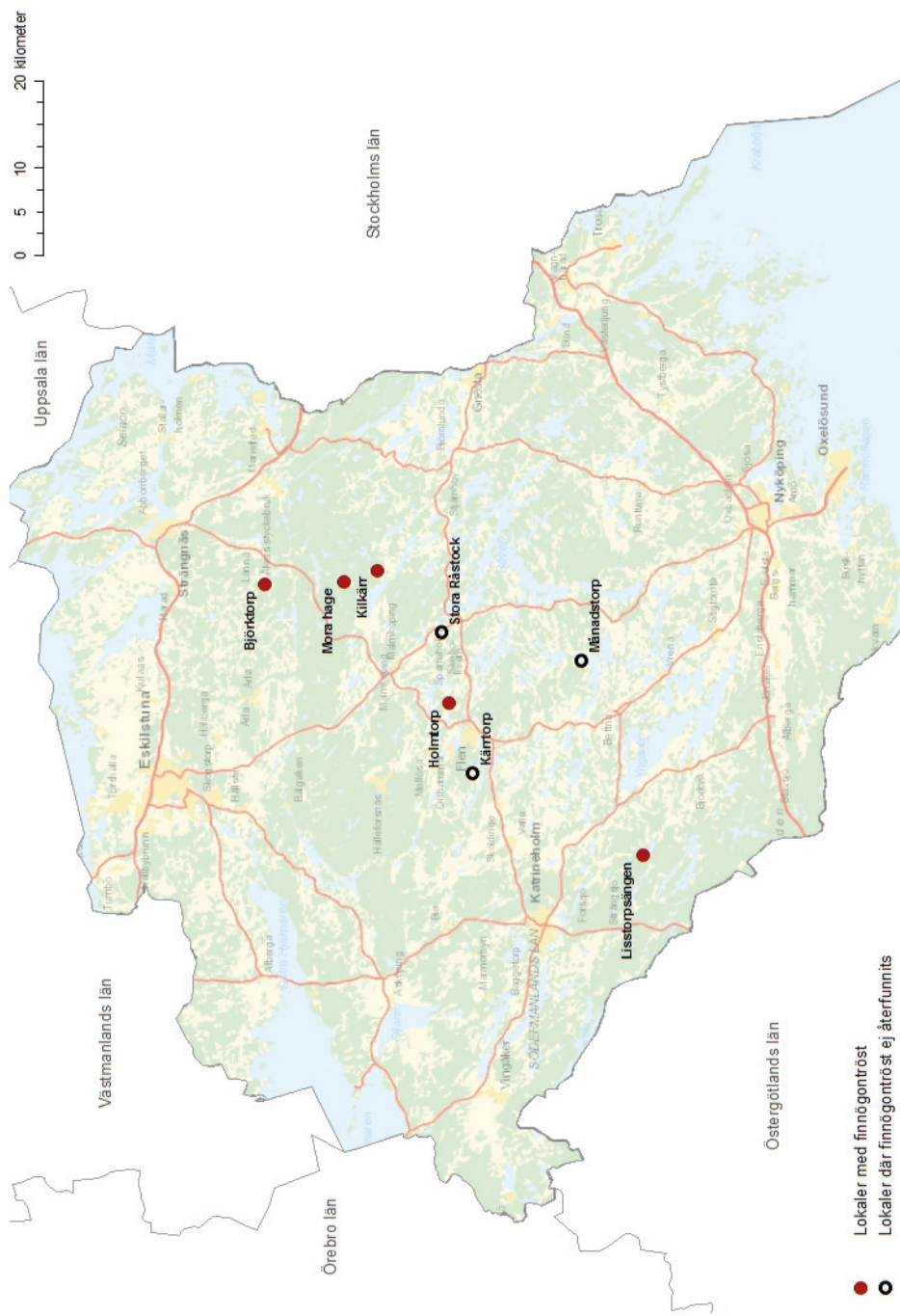
Inventeringen av finnögontröst har skett dels på redan kända lokaler, dels i ett stickprov av andra värdefulla betesmarker med en ekologi som i stort överensstämmer med lokalerna för finnögontröst. På de redan kända lokalerna har arten eftersökts med hjälp av koordinater enligt Rikets nät redovisade i Artportalen. Eftersom noggrannheten i angivelsen som regel satts som 100 meter har det ibland rått tveksamheter om lokalens egentliga läge. Författaren har själv tidigare upptäckt och besökt flera av lokalerna, varför minnesbilder varit till god hjälp.

Påträffade bestånd av finnögontröst har kartlagts, räknats och ungefärlig utsträckning av bestånden har uppskattats. I täta bestånd har kvadratiska provytor med sidan två meter lagts. Alla arter inom rutan har antecknats. Totalt sett har 14 sådana ytor lagts ut. Syftet har varit att se vilka arter som regelbundet uppträder på samma platser som finnögontröst. Det hade varit av värde att lägga ut 14 referensytor utan finnögontröst för att se om där funnits några skillnader i artsammansättning. Okulärt har konstaterats att ytor där finnögontröst växer inte skiljer sig från ytor (med i övrigt likartad ekologi) där arten saknas. På alla kända lokaler för finnögontröst har hagarna genomsökts i alla de partier där arten utifrån sin livsmiljö skulle kunna finnas. I hagar utan tidigare förekomst har oftast bara vissa delar gått igenom. I samtliga områden har även ett urval andra arter än finnögontröst antecknats, detta i syfte att få aktuell kunskap om vilka arter som finns i respektive område. Samtliga observationer har lagts in i Artportalen under syftet: ÅGP – finnögontröst, D län”. I Artportalen är även resultatet från de 14 provytorna inlagt.

I resultatet har jag redovisat koordinatsatta dellokaler och även noterat förekommande bestånd. Om två grupper ligger närmare varandra än 20 meter har de räknats tillhöra samma dellokal, men utgöra två bestånd. Vid räkningen har de enskilda plantorna räknats, men i stora omfattande bestånd har istället skattningar utifrån medeltal av individer på en handytas storlek gjorts. Räkningen har komplicerats av att vegetationen omkring i regel varit >10 cm hög. Man ser då bara den övre delen av blomställningen, vilket innebär att det varit svårt att okulärt skilja på om till exempel fem plantor hört till samma greniga individ eller utgjort enskilda plantor. Genom att röra litet på en gren går det att se att även de andra grentopparna rör sig, vilket händer om de utgår från samma huvudstam. En annan svårighet har varit att räkna finnögontröst i blandbestånd av grå ögontröst och framför allt hybrid-ögontröst. I några bestånd vid Björkhult fick procentuella skattningar göras där arterna var blandade. Genom att de fläckvis uppvisade svältformer med ibland otypiska drag var de ibland svåra att särskilja.

3. Resultat

Finnögontröst finns idag på fem lokaler i Södermanlands län (Figur 7). Tre av dem är betesmarker, en är slåtteräng och en lokal är en välgång i skogsbygd, där bete inte skett på över 50 år. Tre förekomster av finnögontröst har försvunnit, i samtliga fall troligen beroende på igenväxning av lokalerna eller många år av otillräcklig hävd. På kvarvarande lokaler visade finnögontrösten 2012 god status med många blommande exemplar.

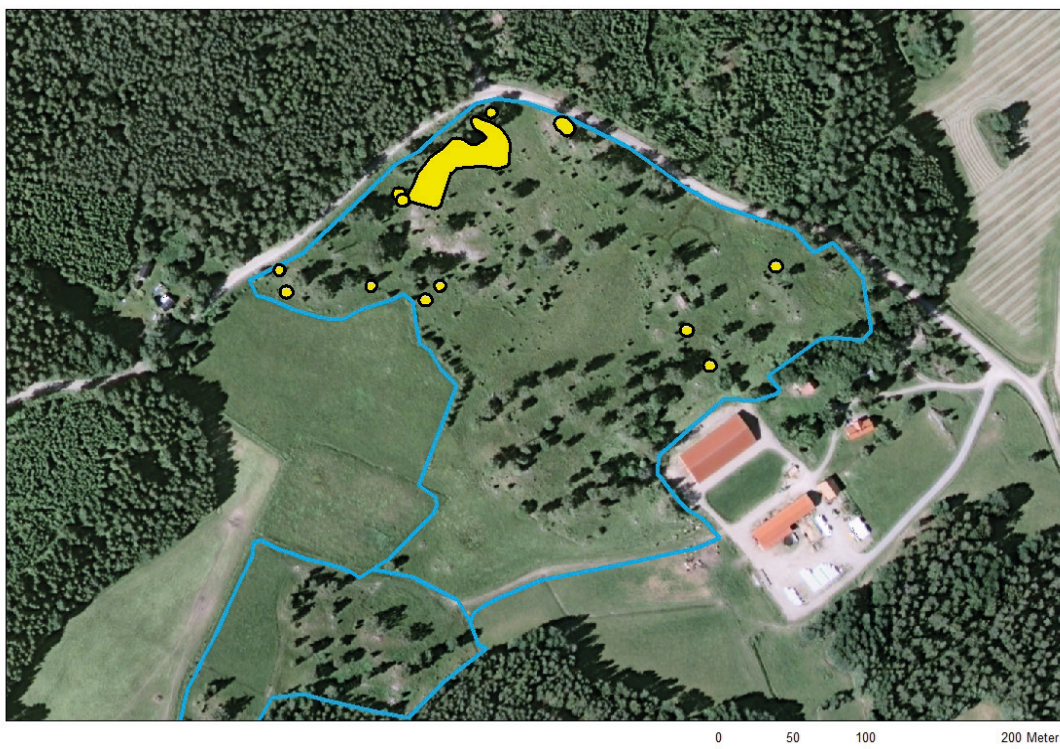

Figur 7. Karta över finnögontröstens utbredning i Södermanlands län. Röda punkter (fyllda) visar på fynd vid aktuell inventering. De ofyllda punkterna visar på tidigare fynd där det vid den aktuella inventeringen inte återfanns någon finnögontröst.

3.2 Besökta lokaler - med tidigare rapporterade fynd

3.2.1 Lokal 1, Björktorp

Figur 8. Karta över lokal 1, Björktorp. De gula markeringarna visar fynd av ögontröst. Den blå linjen visar gränsen för miljöstödet.

Läge

Strängnäs kommun, Länna socken, ca 9 km V om Åkers styckebruk.

Besökt

2012-08-17

Tidigare fynddata

Finnögontrösten upptäcktes första gången 1990 då cirka 300 plantor räknades i hagen närmast Rocklännakorset där i dag huvudpopulationen finns. Arten eftersöktes då i andra delar av området men utan resultat. Lokalen har återbesökts årligen från 1999-2012 (utom 2005). Antalet har varierat starkt mellan åren. Som mest rapporterades 27 600 exemplar år 2010, vilket verkar vara en hög siffra med tanke på att arten 2012 verkar ha ett mycket bra blomningsår i hela länet och då hittades endast ca 6 400 exemplar. En förklaring till den höga siffran kan vara en inventeringsmetod där antal individer inom en kvadratmeter räknats och därefter multiplicerats med det totala antal kvadratmeter som det inventerade området bestod av. Detta kan ge en något missvisande bild av antalet då den beräknade kvadratmeterrutan kan ha varit ovanligt rik på individer och inte speglat resten av området på ett riktigt sätt. Den lägsta noterade siffran är 100 exemplar från 1999.

Fyndkoordinater:

6572405-1562683	255 ex (2 bestånd)
6572389-1562714	25 ex (1 bestånd)
6572368-1562749	14 ex (1 bestånd)
6572327-1562832	513 ex (3 bestånd)
6572225-1562808	23 ex (1 bestånd)
6572270-1562618	195 ex (2 bestånd)
6572275-1562563	19 ex (2 bestånd)
6572283-1562519	4 ex (1 bestånd)
6572340-1562594	424 ex (5 bestånd)
6572401-1562664	490 ex (3 bestånd)
6572369-1562633	4 150 ex (3 bestånd)
6572330-1562657	291 ex (3 bestånd)

Status 2012

Totalt 6 403 exemplar.

Beskrivning av området

Norr om Björktorps gård finns en öppen hagmark med ett glest trädskikt av björk och enstaka enbuskar. Terrängen är svagt kuperad med några mindre kullar.

Torrängsvegetation omväxlar med fuktiga partier. Finnögontrösten har sin största förekomst nära vägkorset mot Rocklännä i nordvästra delen, men har sannolikt med denna population som utgångspunkt spritt sig till ett 10-tal nya dellokaler i hagen. Området är länets mest individrika växtplats för finnögontröst.

Figur 9. Här finns länets största bestånd av finnögontröst. Björktorp 2012.

Ekologi

Finnögontrösten växer på mager mark i tät, något uppluckrad grässvål, ofta tätt aggregerad, i artrik ängsvegetation på torr – frisk mark, men undviker de fuktiga delarna. Populationen tycks vara oberoende av solinstrålningen, men eftersom arten helst växer på svagt sluttande mark verkar det viktigt att marken är väl dränerad

Följearter

Hävdgynnade arter som krypvide, ängsvädd, stagg, vårstarr, pillerstarr, knägräs, hirsstarr, revfibbla, jungfrulin och fältgentiana (rödlistad som EN – starkt hotad).

Hävdstatus

Lokalen var välhävdad under 1970- och -80-talen, men igenväxande från mitten av 1990-talet. Hävden återupptogs och i dag är området i bra hävd. Vid inventeringen betades området av nötkreatur. I dagsläget utgår miljöstödet till betesmarken. Den nuvarande markägaren tillträdde gården år 2006 och var mycket intresserad av den rika floran i hagen och planerar att gå över till ekologiskt jordbruk på gården.

Hot – åtgärder

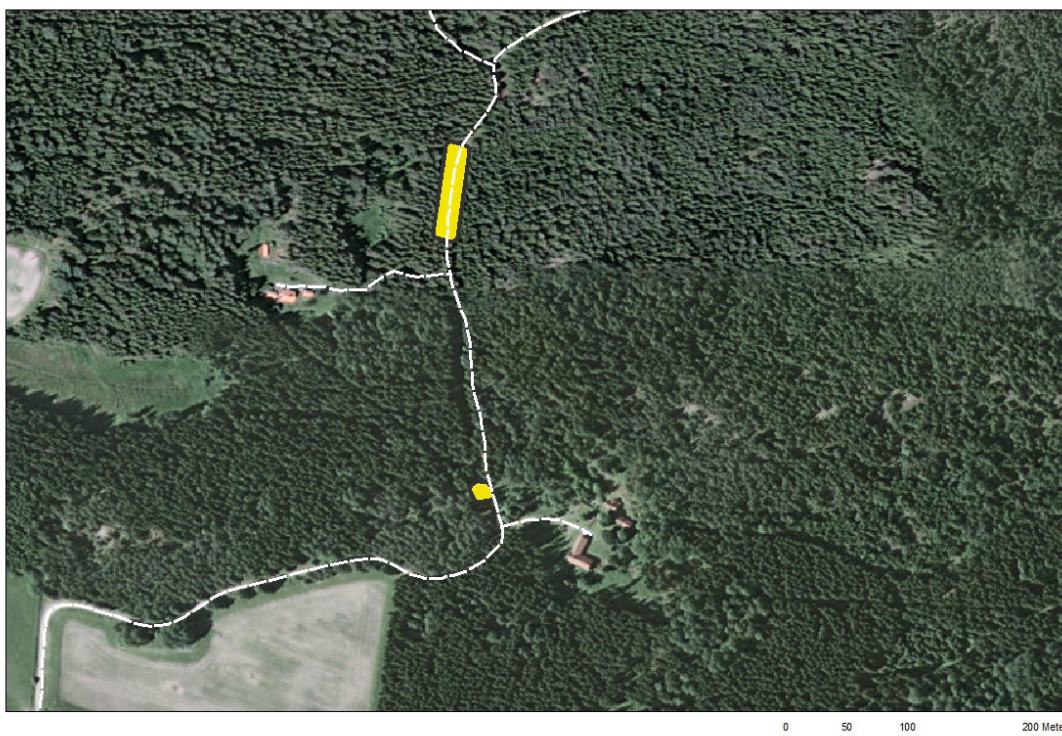
Området är välhävdad och inga hot finns idag mot den lokala floran. Det kan vara bra att djuren då och då får gå och beta sent på säsongen så att de hinner trycka ned ögontröstfrukterna i marken med sina klövar. Det rika beståndet 2012 visar att groningen varit lyckad, vilket visar att hagen skötts väl.

Det är gott om vildsvin på fastigheten och i hagen finns några mindre bökspår. Vildsvinens inverkan på just finnögontrösten är inte utredd, men för ängsfloran och ängssvampar i stort är det troligt att vildsvinens verksamhet är negativ.

Övrigt

Vid framtida räkningar av finnögontröst i området är det viktigt att känna till att även andra ögontröstar växer i bestånden. Här finns både glandelögontröst samt dess korsning med grå ögontröst. Särskilt hybriden är talrik och växer i vissa delar blandad med finnögontröstarna.

3.2.2 Lokal 2, Kilkärr

Figur 10. Karta över lokal 2, Kilkärr. De gula markeringarna visar fynd av ögontröst bredvid skogs-
bilstegen som här markerats med vit streckad linje.

Läge

Gnesta kommun, Gryts socken, 1 km O om Ånhammars säteri.

Besökt

2012-08-20

Tidigare fynddata

Växten upptäcktes 1993 av en slump då Claes Hammarsjö gjorde inventeringar för Sörmlands flora. Beståndet räknades inte detta år. Vid ett återbesök 1999 fanns 60 plantor och 2007 noterades omkring 300 exemplar. Med tanke på att det fanns över 900 exemplar 2012 tycks populationen vara växande.

Status 2012

totalt 908 exemplar.

Koordinater:

6559214-1564217	2 ex (1 bestånd)
6559472-1564186	719 ex (3 bestånd, varav ett 700 ex)
6559456-1564191	187 ex (2 bestånd)

Beskrivning av området

Vid Kilkärr går en skogsbilväg med cirka halvmeterbredda gräsremсор i kanterna och en gräsbevuxen mittsträng. Från huvudpopulationen har en ny delpopulation etablerats, troligen genom att frön fastnat under bil- eller traktordäck och fallit av. Det stora beståndet befinner sig i en ljusöppen lucka vid ett angränsande, nu igenvuxet fuktängsparti (se bild nedan till vänster).

Figur 11. Väggkanten vid Kilkärr med den rika förekomsten av finnögöntröst.

Ekologi

Finnögöntrösten har här en avvikande ekologi då den växer i en väggkant i ett område som inte varit hävdadt genom bete eller slåtter på minst 50 år. Arten gynnas av det slitage som sker genom vägtrafiken, vilket hindrar högvuxen vegetation och sly att etableras. Utmed en 8 meter väggsträcka av en halv meters bredd upptäcktes uppemot 40 kärlväxtarter, vilket visar att denna skogsväggkant hade en mycket hög botanisk diversitet.

Följearter

Väggkant med rester av en ängsflora med bland annat blekstarr, blodrot, ängsvädd, prästkrage, grå ögöntröst och hybridögöntröst men inga rödlistade arter förutom finnögöntrösten.

Hävdstatus

Området har inte hävdats i nutid. Det är skogbevuxet men utmed skogsbilvägen uppträder ängsvegetation, i vilken ingår finnögöntröst. Slitage från bilar håller vägbrynet öppet.

Hot – åtgärder

Vägen är försedd med vägbom och därför svagt frekventerad, men används av markägare, jakträttsinnehavare och ägare till fritidshusen. För närvarande finns inget hot mot lokalen, men förändringar i väghållningen kan vara negativa, t.ex. om vägaren släntas av.

Övrigt

Förekomsten är antagligen en rest från den ängsflora som fanns här på 1950-talet, då området intill vägen enligt Bo Karlsson www.artportalen.se betades. Möjligen växte finnögkontrösten redan då i vägkanten. En annan möjlighet är nyintroduktion med frö via fordon eller skotyng från en annan lokal med finnögkontröst. Sannolikheten för en sådan spridning är dock liten.

3.2.3 Lokal 3, Mora hage - Natura 2000-område

Figur 12. Karta över lokal 3, Mora hage. De gula markeringarna visar fynd av ögontröst. Den blå linjen visar gränsen för miljöstödet.

Läge

Flens kommun, Dunkers socken, 5 km N om Ånhammars säteri.

Besökt

2012-08-13

Tidigare fynddata

Finnögontrösten rapporterades redan 1982 av Bengt Jonsell (f.d. professor vid Bergianska Trädgården i Stockholm) i anslutning till en botanikkurs. Han meddelade att det säkert fanns 7-8 exemplar. Hans Rydberg besökte lokalen i början av september samma år och räknade beståndet till nära 1 000 exemplar. Området har besökts 1987, 1989, 1995, 2002, 2006-2009 av olika personer. Hagen var ohävdad 1995 och år 1999 hade betet återupptagits och arten fanns på några få kvadratmeter. År 2002 fanns bara sex exemplar antagligen på grund av ett för hårt bete av får och hästar. Arten har sedan dess åter ökat.

Status 2012

770 exemplar.

Koordinater:

6563394-1562893	12 ex (2 bestånd)
6563381-1562920	28 ex (1 bestånd)
6563385-1562923	645 ex (1 bestånd)
6563431-1562932	85 ex (1 bestånd)

Beskrivning av området

Mora hage är i den västra delen en stenig björkhage med enbuskar. I östra delen mot ån och Morasjön ligger en mager fuktäng som i delarna mot sjön är att betrakta som betat fattigkärr. I Mora hage finns nästan inget sly, inga taggbuskar och inte heller örnbräken. Finnögontrösten är den enda ögontrösten på lokalen och växer i huvudsak i ett stråk i en sluttning mot öster i gränsområdet mellan den torra, något steniga moränen till den staggdominerande fuktängen i sydost. Genom zoneringsen och den långvariga kontinuiteten av hävd och ögödslade förhållanden är hagens flora o ovanligt artrik.

Ekologi

Finnögontrösten växer här i ett förhållandevis brett spektrum från torrängsvegetation till fuktäng. Arten förekommer innanför torvjordarna och tycks följa staggens utbredning på den friska delen. I partier med näringstillskott som intill åkern i väster förekommer en vegetation med mer kvävegynnade arter och här saknas finnögontröst liksom fältgentiana – en art som i hagen ofta växer på samma ställen som finnögontröst.

Följearter

Här finns en artrik flora med knägräs, stagg, mörk solvända, hirsstarr, darrgräs, revfibbla, krypvide, pillerstarr, ängsvädd, ängsviol med flera samt rödlistade arter som fältgentiana, riklig (2012 omkring 500 blommande exemplar, EN – starkt hotad, ÅGP-art), ängsskära (NT-nära hotad), klasefibbla (NT-nära hotad), månlåsbräken (NT-nära hotad), bland svampar sepiavaxskivling (VU-sårbar), scharlakansvaxskivling (NT-nära hotad) samt de sällsynta arterna porfyrröding och rodnande lutvaxskivling.

Figur 13. Mora hage – en spillra av forna tiders kulturlandskap.

Hävdstatus: Området har de senaste åren haft en varierande hävd. Tidigare gick det får och hästar på lokalen, numera betas den av nötdjur. Vid besöket var gräset ganska högt, vilket kan vara en följd av årsmånen och den höga foderproduktionen.

Hot – åtgärder

Mora hage har bra hävd och förutsättningarna att bibehålla en rik flora bedöms som mycket goda. Då fröbanken hos finnögontröst är kortlivad bör marken, särskilt efter år med rik blomning och frösättning, betas till sent på säsongen så fröna kan trampas ned i grobar mineraljord. Får bedöms som mindre lämpliga, dels då de äter ögontröst (till skillnad mot nötkreatur och hästar), dels då de är lättfotade och har svårare att skapa markblottor i en tät grässvål.

Övrigt

Mora hage är den första kända lokalen i Sörmland för finnögontröst, varifrån den rapporterades 1982. Mora hage var ett regelbundet exkursionsmål för floristikkurserna vid Stockholms universitet, främst under 1960- och 1970-talen. Exkursionerna på lokalen ägde rum i mitten av juli, för tidigt på säsongen för att upptäcka finnögontrösten – vilket är orsak till att den inte uppmärksammades under kurserna.

3.2.4 Lokal 4, Stora Råstock

Läge

Flens kommun, Hyltinge socken, 3 km NV om Sparreholm.

Lägeskoordinater

6552255, 1556955

Besökt

2012-08-20

Tidigare fynddata

Arten upptäcktes 1989 i ett tjugotal exemplar på en yta av 10 x10 meter och belägg togs (H. Rydberg 1989 Skandinaviska herbariet, Riksmuséet, Stockholm och herbariet, Botaniska muséet, Lund). Växten har eftersökts 1999 och ett par gånger på 2000-talet men inte återfunnits.

Status 2012

ej återfunnen

Beskrivning av området

En mjukt kuperad hagmark med torrängar och friskängsvegetation samt fuktängar i svackorna. Hagen har en artrik flora med starkt utmagrade partier med mycket stagg och ljung, men också mer näringsrika delar med ogräsmaskrosor och höstfibbla.

Ekologi

Inga särskilda noteringar 1989, men arten fanns sannolikt i den ogödslade grässvålen norr om Stora Råstock. Vegetationens karaktär synes oförändrad. Den svaga populationen 1989 var sannolikt sårbar mot yttre förändringar som igenväxning eller för starkt betestryck, men det är okänt vad som orsakat förlusten.

Följearter

I hagen finns en artrik flora av darrgräs, knägräs, ljung, stagg, ängsvädd, jungfrulin, ängsnattviol, hirsstarr, revfibbla och kattfot samt den som starkt hotad (EN) rödlistade fältgentianan, vissa år även månlåsbräken (NT – nära hotad). Hagen har också en intressant flora av ängssvampar som sepiavaxskivling (VU – sårbar), scharlakansvaxskivling och lädervaxskivling (båda NT – nära hotade) samt den ovanliga mörk blodvaxskivling,

Hävdstatus

Området var vid besöket relativt svagt hävdad men betades av kreatur. Årsmånen med stor fodermängd och en stor, nyupptagen areal som följd av restaurering kan vara orsaken till att djuren inte hunnit med. I vegetationen finns stora mängder höstfibbla växande bland rena ängsväxter. Detta indikerar att betestrycket tidigare

varit mycket hårt. Höstfibbla är en art som ökar vid hårt bete.

Hot – åtgärder

Det finns i nuläget inga hot eftersom finnögontrösten inte är återfunnen. Däremot skulle ett ökat betestryck med markstörningar kunna väcka upp vilande frön, men sannolikheten är liten då arten har en kort frövila. En annan åtgärd skulle vara att genom insåning försöka återfå finnögontrösten till området.

Övrigt

Hagen vid Stora Råstock utgjorde fram till 2010 en rest av en större hage, Kambolhagen, som till huvuddelen var skogbevuxen. Kambolhagen har nu restaurerats och det är lägligt att följa vegetationens utveckling i de restaurerade partierna.

3.2.5 Lokal 5, Kärrtorp

Läge

Flens kommun, Flens socken, 4 km V om Flens tätort.

Lägeskoordinater

6548799, 1540918

Besökt

2012-08-14

Tidigare fynddata

Finnögontrösten uppträdde i ett 50-tal exemplar 1992 i ett parti med torrängsvegetation. Lokalen återbesöktes 1995, men inga plantor stod då att finna. Flera personer har återbesökt lokalen efter det, men ingen har lyckats återfinna beståndet. Möjligen är det utgången.

Status 2012

ej återfunnen

Beskrivning av området

Hagmarkskomplex med skogsdungar och öppna gräsytor. Delar av den öppna grässvålen har en hävdgynnad flora med inslag av arter knutna till ogödslade förhållanden. Där finnögontrösten rapporterades växa finns idag torrängsarter och en del buskar.

Ekologi

Lokalen befann sig på en västsluttning i ett parti med torrängsvegetation utan träd och buskar (Hans Berglund, muntligen). I närheten växer glandelögontröst.

Följearter

Hävdgynnade arter som backnejlika, knägräs, ängsvädd, rödklint, svinrot, jungfrulin, hirsstarr, glandelögontröst med flera samt fältgentiana (rödlistad som EN – starkt hotad och ÅGP-art).

Hävdstatus

Området hävdades 2012 av hästar. Betet var mycket extensivt och huvuddelen av grässvålen var obetad vid besöket. Den speciella årsmånen 2012 med mycket regn och förhållandevis varmt hade inneburit att fältskiktet vuxit sig långt och frodigt. Hävdtrycket har varierat mellan åren från välhävdad till ohävdad. Området var igenväxt på 1980-talet men restaurerades 1992, det vill säga det år då finnögontrosten upptäcktes.

Hot – åtgärder

Eftersom arten påträffades i samband med en restaurering tyder det på att frön återupplivats efter en igenväxningsperiod. Den exakta växtplatsen bör utmärkas tillsammans med Hans Berglund och mosstället avlägsnas på platsen tillsammans med en slåtterinsats i syfte att aktivera fröbanken i hopp om att frön överlevt.

3.2.6 Lokal 6, Holmtorp – Natura 2000-område

Figur 14. Karta över lokal 6, Holmtorp. De gula markeringarna visar fynd av ögontröst. Den blå linjen visar gränsen för miljöstödet.

Läge

Flens kommun, Mellösa socken, 4 km NO om Flens tätort.

Besökt

2012-08-22

Tidigare fynddata

Arten upptäcktes första gången 1989 i arbetet med ängs- och hagmarksinventeringen och räknades då till cirka 200 plantor. Lokalen återbesöktes 1999, 2007 och 2008 – med resultaten 100, 6 resp. 77 exemplar. I år påträffades ett nytt bestånd, på nordsidan av hagen med betydligt fler plantor än på ursprungslokalen.

Status 2012

380 exemplar.

Koordinater:

6551490-1548929	16 ex (2 bestånd)
6551462-1548959	17 ex (1 bestånd)
6551428-1548808	76 ex (4 bestånd)
6551398-1548822	271 ex (5 bestånd)

Beskrivning av området

Natura 2000-område. Hagmarken är kraftigt kuperad med berg i dagen och sidor av delvis blockig morän. De stora nivåskillnaderna gör betesmarkerna omväxlande torra, friska och fuktiga och i sydost ligger ett litet öppet kärr. Området är till största delen trädklätt med grova ekar, en del björk och stora enbuskar. Här och var finns dungar av hassel, men stora delar av hasselbestånden har huggits bort i syfte att skapa större ytor öppna grässvål. Finnögontrösten förekommer i ett stråk längs södra och östra sidan i flera delpopulationer.

Ekologi

I östra delen av hagen växer arten i ett cirka 5 cm tjockt mosstäckte ovanpå mineraljorden på relativt torr mark. I sydost finns en population växande i delvis gödselpåverkad grässvål bland röllika, kråkvicker, timotej, gulvial och ogräsmaskrosor. Huvudpopulationen växer i en sydexponerad moränsluttning nedanför ett brynartat bestånd av ek och hassel. Marken täcks av ett tämligen tjockt bottenskikt men skiktet är fläckvis uttunnat.

Följearter

I de öppna delarna vid finnögontrösten växer hävdgynnade arter som darrgräs, blekstarr, jungfrulin, brudbröd, karingtand, ängsviol, revfibbla, ängshavre, kattfot med flera och i lövriska delar en ängs-/lövbryns-vegetation med ängsskära, korskovall och klasefibbla (alla rödlistade som NT – nära hotad) samt lundstarr och backsmörblomma. Här finns också ängssvampar som gröngul vaxskivling och trådvaxskivling (båda rödlistade som VU – sårbara). På de gamla ekarna växer

Figur 15. Ursprungslokalen vid Holmtorp – intill enen i förgrunden.

flera rödlistade lavar.

Hävdstatus

Ekhagen betas av kreatur och var vid besöket väl hävdad i vissa delar, sämre i andra, vilket sannolikt beror på årsmånen och den ovanligt kraftiga fodertillväxten.

Hot – åtgärder

Området hävdas enligt åtagandeplan och lokalen är i nuläget inte utsatt för några hot. Det är viktigt med sent bete så att fröna från finnögontrösten får tryckas ned i marken av trampet från klövar.

Övrigt

I anslutning till hasselbuskarna finns rikligt med hasselsopp – en ganska ovanlig art. Tidigare beskrevs i Svensk Botanisk Tidskrift (Lundeberg 1980) en annan av strävsopporna, gul strävsopp, just från hagen vid Holmtorp. Svampen har senare eftersökts men inte påträffats. I området har också hittats spillning av skalbaggen läderbagge – en art som ingår i EU:s art- och habitatdirektiv och som ska skyddas i Natura 2000-nätverket.

Figur 16. Gröngul vaxskivling och trådvaxskivling – två sällsynta svampar i hagen

3.2.7 Lokal 7, Månadstorp

Läge

Flens kommun, Årdala socken, 11 km NV om Husby-Oppunda kyrka.

Lägeskoordinater

6536255, 1553555

Besökt

2012-08-14

Tidigare fynddata

Arten upptäcktes 1991 i samband med inventeringar av Sörmlands Flora. Lokalen är återbesökt 1995 och ett par gånger på 2000-talet men beståndet har inte återfunnits. Idag växer skog på den tidigare växtplatsen och arten är troligen utgången.

Status 2012

ej återfunnen.

Beskrivning av området

Området består av igenväxta hagmarker och tidigare skogsbeten, Längst i söder finns en liten fläck med öppen mark (se figur nedan) och rester från en tidigare ängsvegetation och det är möjligen där som finnögontrösten en gång påträffades. Omgivande marker är idag skogbevuxna.

Figur 17. Hagen vid Månadstorp är idag helt igenvuxen.

Ekologi

Okänd.

Följearter

Ett fåtal ängsväxter finns kvar i det nu igenväxta området, bland annat knägräs, blodrot, rödven, blekstarr och ängsvädd.

Hävdstatus

Enligt nuvarande markägare har Sjöhagen, varifrån finnögonströsten noterats, inte betats sedan 1975. Markägaren har emellertid under ett antal år röjt buskskiktet i syfte att hålla hagen öppen. Under det senaste decenniet har hagen slutit sig alltmer och är nu att betrakta som skogbevuxen.

Hot – åtgärder

Lokalen bedöms ha passerat det stadium där det finns rimlig möjlighet att få tillbaka finnögonströsten. Inga åtgärder.

3.2.8 Lokal 8, Näs

Läge

Flens kommun, Mellösa socken, 2 km NV om Hälleforsnäs.

Lägeskoordinater

6560532, 1540524

Besökt

2012-08-22

Tidigare fynddata

Finnögontröst rapporterades från området 2009 och 2010. Det belägg som bestämningen grundat sig på visade sig vid kontroll vara glandelögontröst.

Status 2012

ej funnen. Tidigare uppgift dementerad.

Beskrivning av området

Området utgörs av en öppen hagmark med inslag av ekdungar och små dalsänkor med fuktängsvegetation. Värdefullast flora finns närmast vägen i söder, i norra delen, från vilken finnögontrösten rapporterades, är marken delvis kvävepåverkad.

Figur 18. Näs – norra delen av hagen

Ekologi

Inga ekologiska noteringar har gjorts.

Naturvärden

I de öppna delarna finns flera hotade växter knutna till hävdad, ogödslad grässvål. Förutom vanliga karaktärsarter som glandelögontröst, darrgräs, knägräs, jungfrulin, ängsvädd, blodrot, ängsviol, backnejlika och kattfot finns här även fältgentiana (rödlistad – EN – starkt hotad och ÅGP-art), klasefibbla (NT, nära hotad) och svampar som ekticka (NT, nära hotad), svartnande narmusseron (EN - starkt hotad), trådvaxskivling (VU – sårbar), (NT – nära hotad), kantarellvaxskivling och den sällsynta *Entoloma caesiocinctum*.

Hävdstatus

Lokalen var vid besöket mycket svagt hävdad.

Hot – åtgärder

Inga hot föreligger mot lokalen. Dock var hävden vid besöket mycket svag, vilket snarast beror på årsmånen.

3.2.9 Lokal 9, Lisstorpsängen – Natura 2000-område

Figur 19. Karta över lokal 9, Lisstorpsängen. De gula markeringarna visar fynd av ögontröst. Den blå linjen visar gränsen för miljöstödet.

Läge

Katrineholms kommun, Björkviks socken, 12 km SSV om Eriksberg.

Besökt

2012-08-16

Tidigare fynddata

Finnögontrösten såddes in på lokalen 2005 med frön från Björktorp, lokal 1. År 2009 fanns 19 plantor, år 2010 ungefär lika många. Med årets notering i åtanke verkar insåningen ha vara mycket lyckad.

Status 2012

314 exemplar.

Koordinater:

6529574-1531247 185 ex (2 bestånd)

6529516-1531279 129 ex (2 bestånd)

Beskrivning av området

Natura 2000-område. Vid Lisstorp finns en liten slåtteräng med mycket höga naturvärden. Ängen är flack men med en del fuktiga sänkor. Trädskiktet är glest och består delvis av unga björkar som hamlas. Artrikedomen och förekomsten av slåttergynnade arter tyder på att ängen tidigare haft lång kontinuitet av slåtter. Berggrunden norr om ängen består till väsentliga delar av urkalksten vilket avspeglas i floran som hyser många kalkgynnade arter.

Ekologi

Finnögontrösten har såtts ut i en för arten lämplig miljö på frisk mark med hög artrikedomen av kärlväxter.

Följearter

Flera sällsynta arter har påträffats i området. Till de vanligare hör blekstarr, ängsviol, ängsvädd, hirsstarr, jungfrulin, darrgräs, rödklint, pillerstarr och nattviol samt vildlin, brudsporre och de rödlistade arterna fältgentiana (EN – starkt hotad och ÅGP-art), loppstarr (VU- sårbar), ängsstarr, skogsklocka och sommarfibbla (samtliga NT – nära hotade). Bland svampar har de mycket sällsynta arterna blårödling (VU – sårbar och ÅGP-art) och praktvaxskivling (NT – nära hotad och ÅGP-art) rapporterats (Artportalen) liksom gröngul vaxskivling (VU – sårbar) och scharlakansvaxskivling (NT – nära hotad).

Hävdstatus

Vid inventeringen av Sörmlands Flora i mitten av 1980-talet var ängen vid besöket hårt nedbetad och det fanns nästan inga synliga kärlväxter av intresse. Strax därefter upphörde hävden och området lämnades att växa igen. Uppväxande sly behandlades under många år med round-up. Från och med 1992 fick Naturskyddsföreningen i Katrineholm möjlighet att hävda området med slåtter och flera hotade arter har dykt upp genom åren. Det slagna höet räfsas ihop och fraktas bort. Inget efterbete sker efter slåttern.

Hot – åtgärder

Det största hotet mot bestånden är om slåtterhävden upphör eftersom den idag sker på ideell basis. Då området ingår i Natura 2000 finns det även i framtiden stora möjligheter att hävda området med bete eller slåtter med statligt stöd. För finnögontrösten vore det bra om marken då och då efterbetades för att på så sätt skapa markstörning, något som är viktigt för etablering av nya plantor.

Figur 20. Slåttern på Lisstorpsängen är ett bärande inslag i skötseln av området.

Övrigt

Insådden på Lisstorpsängen och ökningen av antalet plantor senare år visar på en lyckad åtgärd i syfte att rädda kvar finnögontrösten i ett område där den inte tidigare rapporterats.

3.3 Övriga besökta lokaler - utan tidigare rapporterade fynd

3.3.1 Lokal 10, Söderlännä

Läge

Strängnäs kommun, Länna socken, 1 km S om Länna kyrka.

Lägeskoordinater

6572977, 1566585

Besökt

2012-08-13

Skäl för besök

Lättillgänglig naturlig betesmark med många fina indikatorarter för ogödslad grässvål.

Beskrivning av området

Kuperad hagmark under igenväxning intill väg och vägkrog. Träd, lövbuskar och högt gräs har vandrat in och riskerar att slå ut ängsfloran. Som besökare frapperas man av den stora förekomsten av ängsskära.

Naturvärden

På grund av igenväxningen är många värden hotade. Ännu är flera hävdgynnade arter kvar. Att notera särskilt är den mycket rika förekomsten, ca 1 200 ex, av den rödlistade (NT) ängsskäran. Genom igenväxningen har fältgentianan försvunnit från området.

Hävdstatu

Området har under de senaste 10-15 åren befunnit sig i igenväxning. Tidigare gick det kreatur här. Stängslet finns fortfarande kvar.

Hot – åtgärder

Igenväxningen utgör ett påtagligt hot mot ängsfloran.

3.3.2 Lokal 11, Sörbyhagen

Läge

Flens kommun, Årdala socken, 11 km SSO om Årdala kyrka.

Lägeskoordinater

6536825, 1560284

Besökt

2012-08-14

Skäl för besök

Fin hage intill vägen mellan Sparreholm och Nyköping med flera rödlistade kärleväxter. God hävd och sannolikt lång hävdkontinuitet.

Beskrivning av området

Omväxlande hagmarkslandskap med öppna gräsmarker, skogsdungar och fuktstråk. Till större delen är marken ogödslad och de höga värdena i kärleväxtfloran tyder på lång hävdkontinuitet.

Figur 21. Den välhävdade, mycket artrika hagen vid Sörby i Årdala.

Naturvärden

Flera hotade arter av kärleväxter finns i det hävdade området, bland annat karelsk maskros, akut hotad (CR), kvällsmaskros, starkt hotad (EN), liten kärrmaskros, starkt hotad (EN), fläckmaskros, sårbar (VU) och fältgentiana, starkt hotad (EN). I området finns också en av länets få inlandslokaler för strandmaskros.

Hävdstatus

Området har under en lång följd av år varit i god hävd och har betats främst av nötkreatur.

Hot – åtgärder

Inga hot föreligger för närvarande.

Övrigt

En av länets förnämsta lokaler för hävdgynnade maskrosor knutna till ogödslad grässvål.

3.3.3 Lokal 12, Melån

Läge

Katrineholms kommun, St. Malms socken, 2 km SO om Eriksberg.

Lägeskoordinater

6533443, 1534268

Besökt

2012-08-16

Skäl för besök

Området är på grund av sina höga naturvärden kopplade till hävdhistorik och rike-
dom på arter knutna till ogödslad grässvål med i nätverket Natura 2000.

Beskrivning av området

Natura 2000-område. Svagt kuperad öppen hagmark som via ett strandhak sluttar
mot Åkforsån i nordost. Hagen har ett glest trädskikt av björk. Markerna är block-
iga och delvis torra, i fuktigare delar förekommer mycket stagg.

Naturvärden

Flera intressanta hävdgynnade arter finns i området. Vid ett besök kan man fin-
na ängsvädd, ljung, stagg, blekstarr, grå ögontröst, glandelögontröst, pillerstarr,
jungfru marie nycklar, ängsnattviol, sumpmåra, knägräs, kattfot och många fler.
Bland mer ovanliga arter märks kvällsmaskros (rödlistad som EN – starkt hotad)
och klasefibbla (NT – nära hotad) samt svampen svartnande narmusseron (EN –
starkt hotad).

Hävdstatus

Området var vid besöket under svag hävd, vilket sannolikt beror på den goda års-
månen som gett ovanligt stora foder mängder. Området betas av kreatur. Vid tidi-
gare besök har marken varit väl hävdad. Betesmarken omfattas i dagsläget av en
åtagandeplan.

Hot – åtgärder

Inga hot föreligger för närvarande. Området bör skötas i enlighet med bevarande-
planen för Natura 2000-området.

Övrigt

Cirka 50% av hagen genomsökt.

3.3.4 Lokal 13, Klickesta

Läge

Katrineholms kommun, St. Malms socken, 2 km V om Eriksberg.

Lägeskoordinater

6534656, 1529947

Besökt

2012-08-16

Skäl för besök

Vägnära naturbetesmark med en del hävdgynnade arter och som ansågs vara värd att besöka.

Beskrivning av området

En mindre hagmark med ogödslad grässvål närmast skogsbrynet, längre ifrån tilltar en vegetation med näringskrävande arter.

Naturvärden

Området har vissa värden närmast skogen med arter knutna till ogödslad grässvål som ängsvädd, stagg, darrgräs, blodrot, knägräs, ängshavre och odon.

Hävdstatus

Området var vid besöket väl hävdad och betades av kreatur.

Hot – åtgärder

Så länge hävden fortgår bevaras värdena.

Övrigt

Endast delen närmast skogsbrynet besökt.

3.3.5 Lokal 14, Evighetsbacken – Natura 2000-område

Läge

Katrineholms kommun, St. Malms socken, 7 km SSV om Forssjöbruk.

Lägeskoordinater

6530273, 1525514

Besökt

2012-08-23

Skäl för besök

Området är på grund av sina höga naturvärden kopplade till hävdhistorik och rike-
dom på arter knutna till ogödslad grässvål med i nätverket Natura 2000.

Beskrivning av området

Natura 2000-område. En svagt kuperad öppen hagmark med ett par skogsdungar i den södra delen. Enstaka träd med gamla exemplar av björk, oxel, lind och sälg tillsammans med ett stort antal lågvuxna enar ger karaktär åt området. Markerna är omväxlande torra, friska och fuktiga. Bitvis är terrängen småblockig med inslag av enstaka större block. Spår av äldre åkermark och odlingsrösen finns i hagen.

Naturvärden

Evighetsbacken är en förhållandevis vidsträckt betesmark med inslag av gamla åkrar, där ängsvegetation nu vandrar ut. Hävdgynnade arter förekommer över ett stort område. Värdefulla arter är bland annat darrgräs, ängsvädd, knägräs, stagg, blåtåtel, nattviol, ormrot, kattfot och svinrot. I området växer också fältgentiana (rödlistad som EN – starkt hotad och ÅGP-art). Mycket intressant ängssvampförekomst med minst 12 arter hagvaxskivlingar (släktet *Hygrocybe*), däribland de som sårbara (VU) hotade arterna trådvaxskivling och gröngul vaxskivling. I hagen finns också länets enda förekomst av svart jordtunga, *Geoglossum umbratile*.

Hävdstatus

Området har sedan restaureringen 1992 varit väl hävdad. Under besöket 2012 fanns en stor återstående fodermängd, vilket troligen beror på att den regniga sommaren 2012. Området betas med kreatur.

Hot – åtgärder

Inga hot föreligger. Åtgärder enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området.

Övrigt

Endast hagen närmast vägen kunde genomsökas.

3.3.6 Lokal 15, Nästviken**Läge**

Katrineholms kommun, St. Malms socken, 10 km SSV om Forssjöbruk.

Lägeskoordinater

6526924, 1525987

Besökt

2012-08-23

Skäl för besök

Artrik, ogödslad, hävdad gräsmark i en trakt med mycket naturbetesmarker.

Beskrivning av området

Kuperat beteslandskap med stort inslag av äldre åkrar och odlingsrösen. Hagen är bevuxen med stora björkar och ståtliga enbuskar. Särskilt närmast gården finns en ogödslad grässvål med intressant flora.

Naturvärden

Hagen har närmast gården en artrik, ogödslad grässvål med arter som grå ögontröst, ängsvädd, jungfrulin, pillerstarr, blekstarr, darrgräs, hirsstarr och ett par lokaler för den sällsynta trådvaxskivlingen (rödlistad som VU – sårbar).

Hävdstatus

Området var vid besöket ganska välhävdad och betades av kreatur.

Hot – åtgärder

Om dagens hävd fortsätter föreligger inga direkta hot. Det finns mycket örnbräken i hagen, som kan breda ut sig till ängsflorans förfång.

3.3.7 Lokal 16, Simonsbol

Läge

Katrineholms kommun, Björkviks socken, 8 km SSV om Eriksberg.

Lägeskoordinater

6527800, 1529020

Besökt

2012-08-23

Skäl för besök

Området är på grund av sina höga naturvärden kopplade till hävdhistorik och rike-
dom på arter knutna till ogödslad grässvål med i nätverket Natura 2000.

Beskrivning av området

Natura 2000-område. Vid Simonbol ligger ett system av hagar av vilka flertalet är magra och ogödslade. Inslag av äldre åkrar förekommer. Den rika floran tyder på lång hävdkontinuitet.

Naturvärden

Hagmarken har en mycket mager, ogödslad grässvål med många värdefulla indikatorarter. Hit hör exempelvis blåsuga, spåtistel, hirsstarr, stagg, knägräs, kattfot, pillerstarr, ängsnattviol, jungfrulin, sumpmåra, revfibbla och ängsviol. Till hotade

arter hör kvällsmaskros (EN – starkt hotad), fältgentiana (EN – starkt hotad och ÅGP-art), fläckmaskros (VU – sårbar) och mjölrödling (NT – nära hotad).

Hävdstatus

Hagarna vid Simonsbol har under en lång följd av år varit väl hävdade och betas med kreatur.

Hot – åtgärder

Inget hot föreligger för närvarande. Åtgärder enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området.

Övrigt

Endast norra delen av Natura 2000-området undersöktes.

3.3.8 Lokal 17, Stora Munkebo

Läge

Katrineholms kommun, Björkviks socken, 9 km SSO om Eriksberg.

Lägeskoordinater

6526037, 1535846

Besökt

2012-08-23

Skäl för besök

Området är på grund av sina höga naturvärden kopplade till hävdhistorik och rikedom på arter knutna till ogödslad grässvål med i nätverket Natura 2000.

Beskrivning av området

Natura 2000-område. Stora Munkebo är en flack, öppen hagmark med inslag av äldre åkermark. Träd- och buskskiktet utgörs av glest stående björkar och tallar och en stor mängd enbuskar. I hagmarken finns också spår av det äldre kulturlandskapet i form av öppna diken, odlingsrösen och en brukningsväg. Kärlväxtfloran är mycket artrik och flera i länet sällsynta arter hittas i betesmarken.

Naturvärden

Stora Munkebo är en hage som genom restaurering fått en stor areal. I området finns en rik flora och en fin lokal för den numera ovanliga slättergubben (rödlistad som NT – nära hotad). Andra arter i hagen är darrgräs, kattfot, vildlin, spåtistel, hirsstarr, knagglestarr, den sällsynta fältgentianan (EN – starkt hotad och ÅGP-art), klasefibbla (NT – nära hotad) och den sällsynta, krävande svampen sepiavaxskivling (VU – sårbar).

Hävdstatus

Ett större barrskogsparti avverkades 2002 och tidigare har stora mängder klibbal tagits bort. Genom restaureringen har arealen öppen hagmark ökat avsevärt. Marken var vid besöket 2012 bevuxen med en tät, högvuxen vegetation. Området betades 2012 med ungdjur men sannolikt måste betetrycket öka för att värdena i hagen ska bevaras.

Hot – åtgärder

Inget hot föreligger för närvarande. Åtgärder enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området.

Övrigt

Slåttergubben tycks jämfört med egna tidigare besök ha ökat i området, vilket är glädjande.

3.4 Resultat rutanalys – finnögontröst

Analysen från de 14 rutorna (se bilaga 1) visar följande resultat:

Arter	Antal rutor (2x2)				
	Alla	13	12	11	10
Rödven	x				
Blodrot	x				
Blekstarr		x			
Fårsvingel		x			
Ängsvädd		x			
Vårbrodd			x		
Gökärt			x		
Rödklöver			x		
Röllika				x	
Knägräs				x	
Gräshakmossa				x	
Hagfibblor					x
Väggmossa					x

Övrigt av intresse: Lövsly av asp, björk med flera förekommer mycket sparsamt i ytorna. Fältgentiana förekommer i 3 ytor (>20%).

De arter som förekommer i minst 10 ytor med finnögontröst är samtliga mer eller mindre vanliga. Arterna är inte bara vanliga i naturbetesmarker utan också i skogsbryn, skogsgläntor, gräsmattor och på andra håll där vi inte hittar finnögontröst. Om ytor hade lagts ut i hagarna på platser där det inte finns finnögontröst är bedömningen att ungefär samma arter skulle ingå. Gemensamt för rutorna är artrikedomen, mellan 33 och 45 arter påträffades i de 2 x 2 meter stora ytorna, vilket samtidigt visar att finnögontrösten i Sörmland så gott som uteslutande växer i artrik, ogödslad grässvål, men att där inte finns några speciella arter – fränsett möjligen fältgentiana – som trivs i samma miljöer. Utmärkande är också att lövsly och buskar förekommer mycket sparsamt i ytorna, vilket visar att hävden är viktig för växtsamhället.

3.5 Fynd av andra rödlistade arter i besökta områden augusti 2012

(OBS – ängssvamparna var vid inventeringen endast i början av sin säsong).
Koordinater i rikets nät finns i Artportalen (www.artportalen.se).

Artnamn	Fyndlokaler	Status
Fältgentiana (<i>Gentianella campestris</i>)	Stora Munkebo, Björkvik sn Näs, Mellösa sn Stora Råstock, Hyltinge sn Lisstorpsängen, Stora Malms sn Kårtorp, Stora Malm sn Björktorp, Länna sn Sörbyhagen, Årdala sn Mora hage, Dunkers sn	EN (starkt hotad) (endast den senblommande typen, var. <i>campestris</i>)
Ängsskära (<i>Serratula tinctoria</i>)	Holmtorp, Mellösa sn Mora hage, Dunkers sn Söderlänna, Länna sn	NT (nära hotad)
Klasefibbla (<i>Crepis praemorsa</i>)	Holmtorp, Mellösa sn Lisstorpsängen, Stora Malms sn	NT (nära hotad)
Slåttergubbe (<i>Arnica montana</i>)	Stora Munkebo, Björkviks sn	NT (nära hotad)
Sepiavaxskivling (<i>Hygrocybe ovina</i>)	Stora Munkebo, Stora Malms sn Stora Råstock, Hyltinge sn	VU (sårbar)
Trådvaxskivling (<i>Hygrocybe intermedia</i>)	Nästviken, Stora Malms sn Holmtorp, Mellösa sn	VU (sårbar)
Gröngul vaxskivling (<i>Hygrocybe citrinovirens</i>)	Holmtorp, Mellösa sn	VU (sårbar)
Stornopping (<i>Entoloma griseocyaneum</i>)	Brännkärr, Stora Malms sn	NT (nära hotad)
Mjölrrödskivling (<i>Entoloma prunuloides</i>)	Simonsbol, Björkviks sn	NT (nära hotad)
Ekticka (<i>Phellinus robustus</i>)	Näs, Mellösa sn	NT (nära hotad)

4. Diskussion

4.1 Bedömning av finnögontröstens status i Södermanlands län

Eftersom det första fyndet av finnögontröst i länet gjordes så sent som 1982 har vi ingen aning om hur populationen sett ut tidigare. Eftersom arten bara finns i några av de finaste naturbetesmarkerna i Sörmland kan man anta att den försvunnit från åtskilliga marker som tidigare haft god hävd och/eller som fått floran utarmad av konstgödsel. Eftersom arten kan ha kommit in med vallfoder och således inte verkar ha haft någon längre historia på svensk mark är det inte troligt att den funnits överallt där det varit lämpligt. I vilket fall som helst bedöms arten på nationell nivå ha minskat kraftigt under 1900- och 2000-talen, vilket placerat den i hotkategorin EN - starkt hotad (Gärdenfors 2010 och även Gärdenfors 2005).

Arten har i länet säkert försvunnit från tre lokaler där den funnits under perioden 1980-1990. Den återstår nu bara på 4 lokaler, vilket innebär en minskning med 43 % under den senast 30-årsperioden. Den har däremot introducerats på en lokal (Lisstorpsängen), vilket gör att vi idag har fem aktuella lokaler i länet. Arten bedöms som livskraftig på dessa fem lokaler. I hagen vid Björktorp tyder spridningsmönstret på att ett stort antal delpopulationer uppstått under senare år, troligen till följd av spridning med kreatur från kärnpopulationen i norr till olika delar av hagen. Vid Kilkärr tycks vägslitaget vara tillräckligt för att upprätthålla god status och årets population är den största hittills. I Mora hage tycks kreatursbetet ha inneburit ett uppsving för populationen och den är i nuläget stabil. Förekomsten vid Holmtorp var bättre än väntat och även där visade sig årets finnögontröstar vara rekordmånga. Liksom i Björktorp tycks arten ha spridits inom hagen. I Lisstorpsängen där arten introducerades i slutet av 2000-talet har populationsutvecklingen varit mycket god och arten finns nu på två ställen i slätterängen.

Av de fem finnögontröstlokalerna är tre Natura 2000-områden, vilket ger vissa garantier för framtiden att hålla skötseln på en för arten lämplig nivå. Av de två återstående är hagen vid Björktorp väl hävdad och nuvarande markägare positiv till att sköta marken med hänsyn till den rika floran. Förekomsten vid Kilkärr är inte hotad på kort sikt men den är å andra sidan beroende av att vägmiljön inte förändras. Diskussion bör här ske med markägaren så att lokalen för finnögontröst inte spolieras vid vägens underhåll eller andra åtgärder i vägmiljön.

5. Referenser

Appelqvist, T., Falth, T. & Bengtsson, O. 2008: *Åtgärdsprogram för finnögontröst 2008-2012*. Naturvårdsverket, rapport 5918. Stockholm.

Gärdenfors, U. (red.) 2010: *Rödlistade arter i Sverige 2010*. Artdatabanken, SLU. Uppsala

Karlsson, T. 1982: *Euphrasia rostkoviana* i Sverige. Växtekologiska studier 15. Lund.

Lundeberg, G. 1980. Gul strävsopp efterlyses. *Svensk Bot. Tidskr.* 74: 264.

Rydberg, H. 1990: Översikt över sörmländska *Euphrasia*. *Daphne* 1: 7-9.

Rydberg, H. 2003: Späd ögontröst återfunnen i Sörmland. *Daphne* 14(1-2): 18-22.

Schmalholz, M. 2005: Patterns of variation in abundance and fecundity in the endangered grassland annual *Euphrasia rostkoviana* ssp. *fennica*. Examensarbete, Botaniska institutionen, Stockholms Universitet.

Bilaga 1. Rutanalys – finnögontröst

Artnamn	Svenskt namn	Morahage	Morahage	Morahage	Lisstorspång	Lisstorspång	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Külkärr	Holmtorp	Holmtorp	Holmtorp	
Kärlväxter	Kärlväxter															
<i>Achillea millefolium</i>	röllika	x	x		x	x	x		x	x	x		x	x	x	11
<i>Agrostis capillaris</i>	rödven	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	14
<i>Ajuga pyramidalis</i>	blåsuga	x							x				x			3
<i>Alchemilla filicaulis</i>	späddaggkåpa	x										x				2
<i>Alchemilla glabra</i>	glatt daggkåpa												x			1
<i>Alchemilla glaucescens</i>	sammetsdaggkåpa				x									x	x	3
<i>Alchemilla sp.</i>	daggkåpa, indet.		x	x			x							x		4
<i>Anemone nemorosa</i>	vitsippa								x							1
<i>Angelica sylvestris</i>	strätta				x											1
<i>Antennaria dioica</i>	kattfot														x	1
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	vårbrodd		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	12
<i>Avenula pratensis</i>	ängshavre		x	x									x	x	x	5
<i>Betula pendula</i>	vårtbjörk									x						1
<i>Betula pendula x pubescens</i>	hybridbjörk						x	x								2
<i>Betula pubescens</i>	glasbjörk			x			x	x	x	x						5
<i>Bistorta vivipara</i>	ormrot	x	x	x												3
<i>Briza media</i>	darrgräs		x	x	x	x		x						x	x	7
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	piprör								x		x					2
<i>Calluna vulgaris</i>	ljung				x	x		x								3
<i>Campanula persicifolia</i>	stor blåklocka		x		x											2
<i>Campanula rotundifolia</i>	backblåklocka	x	x	x	x	x		x			x				x	8
<i>Carex caryophyllea</i>	vårstarr	x				x		x								3
<i>Carex hirta</i>	grusstarr				x							x				2
<i>Carex montana</i>	lundstarr													x		1
<i>Carex ovalis</i>	harstarr											x	x			2
<i>Carex pallescens</i>	blekstarr	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	13

Artnamn	Svenskt namn	Morahage	Morahage	Morahage	Lisstorspång	Lisstorspång	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Kilkärr	Holmtorp	Holmtorp	Holmtorp	
<i>Carex panicea</i>	hirsstarr	x	x		x	x	x	x							x	7
<i>Carex pilulifera</i>	pillerstarr	x			x		x	x	x	x		x		x		8
<i>Centaurea jacea</i>	rödklint				x		x	x				x		x	x	6
<i>Cerastium fontanum</i>	hönsarv	x	x								x					3
<i>Cirsium palustre</i>	kärtistel					x	x									2
<i>Crepis praemorsa</i>	klasefibbla				x											1
<i>Danthonia decumbens</i>	knägräs	x	x	x			x	x	x	x	x		x	x	x	11
<i>Deschampsia cespitosa</i>	tuvtåtel			x		x	x					x	x	x		6
<i>Deschampsia flexuosa</i>	kruståtel		x	x				x		x	x					5
<i>Dryopteris carthusiana</i>	skogsbräken			x												1
<i>Equisetum sylvaticum</i>	skogsfräken		x									x				2
<i>Euphrasia nemorosa</i>	grå ögontröst											x				1
<i>Euphrasia nemorosa x stricta</i>	hybridögontröst						x		x							2
<i>Euphrasia officinalis</i>	finnögontröst	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	14
<i>Euphrasia stricta</i>	gandelögontröst						x		x							2
<i>Festuca ovina</i>	fårsvingel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	13
<i>Festuca rubra</i>	rödsvingel	x						x						x		4
<i>Filipendula vulgaris</i>	brudbröd	x												x	x	3
<i>Fragaria vesca</i>	smultron	x			x	x			x			x			x	6
<i>Galium album</i>	stormåra											x				1
<i>Galium boreale</i>	vitmåra	x	x		x								x	x	x	6
<i>Galium uliginosum</i>	sumpmåra											x				1
<i>Galium verum</i>	gulmåra					x						x				2
<i>Gentianella campestris</i>	fältgentiana	x	x		x											3
<i>Geranium sylvaticum</i>	midsommarblomster				x	x			x							3
<i>Geum rivale</i>	humleblomster												x			1
<i>Helianthemum nummularium</i>	mörk solvända														x	1
<i>Hieracium umbellatum</i>	flockfibbla							x								1
<i>Hieracium vulgatiformia</i>	hagfibblor		x		x	x		x	x	x	x	x		x	x	10
<i>Hypericum maculatum</i>	fyrkantig johannesört	x	x	x	x	x	x		x	x					x	9

Artnamn	Svenskt namn	Morahage	Morahage	Morahage	Lisstorspång	Lisstorspång	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Kilkärr	Holmtorp	Holmtorp	Holmtorp	
<i>Juncus conglomeratus</i>	knapptåg						x					x	x			3
<i>Juncus effusus</i>	veketåg						x					x				2
<i>Juniperus communis</i>	en							x			x					2
<i>Lathyrus linifolius</i>	gökärt	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	12
<i>Lathyrus pratensis</i>	gulvial						x		x	x			x	x		5
<i>Leontodon autumnalis</i>	höstfibbla	x										x		x		3
<i>Leucanthemum vulgare</i>	prästkraze					x						x			x	3
<i>Lotus corniculatus</i>	käringtand	x	x	x		x		x		x			x	x	x	9
<i>Luzula campestris</i>	knippfryle					x			x	x	x		x	x	x	7
<i>Luzula multiflora</i>	ängsfryle			x							x					2
<i>Luzula pilosa</i>	vårfryle								x							1
<i>Melampyrum pratense</i>	ängskovall								x							1
<i>Molinia caerulea</i>	blåtåtel		x													1
<i>Nardus stricta</i>	stagg		x	x				x								3
<i>Peucedanum palustre</i>	kärrsilja					x										1
<i>Phleum pratense</i>	timotej											x				1
<i>Pilosella lactucella</i>	revfibbla	x	x	x			x	x					x	x	x	8
<i>Pilosella officinarum</i>	gråfibbla	x	x		x	x		x		x	x				x	8
<i>Pimpinella saxifraga</i>	bockrot				x	x									x	3
<i>Plantago lanceolata</i>	svartkämpar	x		x			x		x	x	x			x	x	8
<i>Plantago major</i>	åkergröblad											x				1
<i>Platanthera bifolia</i>	nattviol			x												1
<i>Poa angustifolia</i>	smalgröe			x							x					2
<i>Poa pratensis</i>	ängsgröe													x		1
<i>Polygala vulgaris</i>	jungfrulin		x		x	x	x			x						5
<i>Populus tremula</i>	asp								x							1
<i>Potentilla anserina</i>	gåsört											x				1
<i>Potentilla erecta</i>	blodrot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	14
<i>Primula veris</i>	gullviva												x			1
<i>Prunella vulgaris</i>	brunört	x					x					x	x	x	x	6

Artnamn	Svenskt namn	Morahage	Morahage	Morahage	Lisstorspång	Lisstorspång	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Kilkärr	Holmtorp	Holmtorp	Holmtorp	
<i>Pteridium aquilinum</i>	taigaörnbräken								x	x	x	x				4
<i>Quercus robur</i>	skogsek				x	x						x				3
<i>Ranunculus acris</i>	smörblomma			x	x		x					x	x	x	x	7
<i>Ranunculus auricomus</i>	majsmörblomma												x			1
<i>Ranunculus bulbosus</i>	knölsmörblomma														x	1
<i>Rhinanthus minor</i>	ängsskallra		x	x	x					x	x	x				6
<i>Rosa dumalis ssp. dumalis</i>	kal nyponros					x										1
<i>Rubus saxatilis</i>	stenbär											x				1
<i>Rumex acetosa</i>	ängssyra	x	x	x		x							x			5
<i>Sagina procumbens</i>	krypnarv											x				1
<i>Salix repens</i>	krypvide							x								1
<i>Serratula tinctoria</i>	ängsskära	x	x	x										x	x	5
<i>Stellaria graminea</i>	grässtjärnblomma		x			x			x		x		x	x	x	7
<i>Succisa pratensis</i>	ängsvädd	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	13
<i>Trifolium aureum</i>	gullklöver											x				1
<i>Trifolium hybridum</i>	alsikeklöver											x				1
<i>Trifolium medium</i>	skogsklöver			x	x	x			x		x	x	x	x	x	9
<i>Trifolium pratense</i>	rödklöver	x	x	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	12
<i>Trifolium repens</i>	vitklöver	x	x	x			x	x	x	x	x		x			9
<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbär								x		x					2
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	lingon							x		x	x					3
<i>Veronica chamaedrys</i>	teveronika	x	x	x						x	x		x	x	x	8
<i>Veronica officinalis</i>	ärenpris	x	x	x			x	x	x	x	x		x			9
<i>Vicia cracca</i>	kråkvicker				x			x		x		x	x		x	6
<i>Viola canina</i>	ängsviol	x	x		x	x	x			x	x			x	x	9
<i>Viola palustris</i>	kärrviol			x												1
<i>Viola riviniana</i>	skogsviol	x			x	x			x					x	x	6
Mossor	Mossor															
<i>Atrichum undulatum</i>	sågbladmossa											x				1
<i>Climacium dendroides</i>	palmmossa													x		1

Artnamn	Svenskt namn	Morahage	Morahage	Morahage	Lisstorspång	Lisstorspång	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Björktorp	Kilkärr	Holmtorp	Holmtorp	Holmtorp		
<i>Dicranum scoparium</i>	kvastmossa					x											1
<i>Hylocomium splendens</i>	husmossa		x	x		x	x	x	x		x					x	8
<i>Hypnum cupressiforme</i>	cypressfläta					x		x		x							3
<i>Plagiomnium affine</i>	skogspraktmossa					x					x						2
<i>Plagiomnium cuspidatum</i>	lundpraktmossa								x								1
<i>Pleurozium schreberi</i>	väggmossa			x		x	x	x	x	x	x	x	x		x		10
<i>Pogonatum urnigerum</i>	grusbjörnmossa											x					1
<i>Polytrichum juniperum</i>	enbjörnmossa			x													1
<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	gräshakmossa	x	x	x			x	x	x	x		x	x	x	x		11
<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	gräshakmossa	x	x	x			x	x	x	x		x	x	x	x		11
Svampar	Svampar																
<i>Hygrocybe miniata</i>	mönjevaxskivling	x															1
<i>Hygrocybe coccinea</i>	blodvaxskivling		x														1
Totalt antal arter/område		39	42	40	37	40	35	37	38	33	36	41	36	38	45		

Länsstyrelsen i Södermanlands län ger årligen ut ett stort antal rapporter och publikationer som samlas i Länsstyrelsens rapportserie. Rapporter ur serien kan hämtas på följande webbadress:

www.lansstyrelsen.se/sodermanland/publikationer

Eller kan beställas hos

Länsstyrelsen i Södermanlands län
611 86 Nyköping
Tel: 010-22 34 000

Länsstyrelsen i Södermanlands län
611 86 Nyköping

Tel växel: 010-22 34 000
E-post: sodermanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

År 2014
Nr 2